

De roman is ondertussen zo goed als uitverkocht. Zoals beloofd blijft het bij deze ene druk. De zetsels werden dan ook vernietigd, zoals te zien is op de foto's. De afgelopen weken konden we weer enkele mooie houtblokken aankopen. Een bijzondere collectie zijn 22 achttiende eeuwse blokken voor tabaksverpakkingen. U leest er alles over in deze nieuwsbrief. Geniet van de zomer!

Een terugblik naar de negentiende eeuw...

Nieuwe aanwinst : houtblokken voor tabaksverpakkingen !

Dat houten drukblokken uiterst zeldzaam zijn weten we ondertussen al wel. Het is dus van belang de weinige houtblokken die nog her en der verspreid zitten te vinden. Afgelopen maand verstuurden we een mailing naar een uitgebreide lijst van antiquariaten met de vraag houten drukblokken aan te bieden aan de Historische Drukkerij. Op de bijna 130 aangeschreven antiquaren leverde dit welgeteld één vondst op, maar wat voor een! Antiquariaat Quist uit Dordrecht mailde me een collectie van 22 houtblokken te bezitten voor tabaksverpakkingen uit de periode 1760 – 1820. Ondertussen kwamen we tot een financiële overeenkomst en behoren de blokken nu tot de collectie van de Historische Drukkerij...

Afb. 1

Afb.2

Afb. 3

Al van in het begin van de zeventiende eeuw werd tabak verpakt in papier. Al snel waren er handelaars die deze verpakking lieten bedrukken met een toepasselijke afbeelding. Met het houten drukblok wordt het vignet op grote vellen gedrukt die later op het gewenste formaat worden gesneden. De ongevouwen velletjes tabakspapier en de zakjes hingen doorgaans onder handbereik boven de toonbank aan een ijzeren of houten rek in bosjes per soort bijeengebonden en werden per stuk afgescheurd en gevuld. Niet zelden voegde de winkelier na het verpakken met pen of een los stempeltje nog een toelichting over de soort toe, zeker wanneer het pakje ruim van te voren werd klaargemaakt. Een letter diende dikwijls om de kwaliteit aan te duiden, (afb. 3) soms wordt ook de snedebreëte van de tabak op het pakje vermeld. Bij sommige vignetten is voor zulke toegevoegde informatie zelfs een aparte invulzone aangebracht (afb. 7). Onder het vignet werd meestal nog bijkomende informatie gedrukt is losse loden letter. Dit kon gaan om een reclameboodschap of gewoonweg het adres van de handelaar.

Zetselvernietiging van de roman 'Het verdriet van Turnhout'

Afb. 4

Afb. 5

Afb. 6

Afb. 7

Beeldelementen

De afbeelding op de verpakking wilde natuurlijk iets meegeven over de inhoud van het pakje. Zo komt zeer geregeld het tabaksvat en de tabaksrol (afb. 1 en 4) voor op de verpakking. Dit zijn beiden de oudste transportverpakkingen van tabak. Een geliefd symbool is de Moor, de in tabaksplantages werkende negerslaaf (afb. 1,2 en 4). Afbeelding 1 en 2 toont ook de tabaksplant.

Wapens van steden gaven het product een zeker cachet mee, dit werd dan ook veelvuldig gebruikt (afb. 6), dikwijls ook in aangepaste vorm waarbij aanvullende elementen meer informatie gaven over de handelaar of oorsprong van de tabak.

Opmerkelijk bij afbeelding 5 is dat niet enkel de sierrand gesneden is, maar ook de tekst die middenin staat uit het hout is gesneden. Toch blijkt dit voor tabaksverpakkingen een gebruikelijke methode.

Tabakshandelaars verwerkten in vele vignetten ook gewoon hun naam en woonplaats, zoals te zien in het (tweezijdig gesneden blok) in afbeelding 7 en 8.

Verder onderzoek naar de oorsprong van deze blokken is noodzakelijk en er zal dan ook contact opgenomen worden met de verschillende musea handelend over tabak in de hoop zo meer informatie over deze blokken te kunnen verzamelen.

Afb. 8

Website Grafische musea

De Nederlandse Grafische musea komen sinds enige tijd geregeld bij elkaar. Vanuit deze werkgroep is er het initiatief genomen om een website te bouwen waarop alle musea die op een of andere manier te koppelen zijn aan de drukkunst, te verzamelen. Op deze manier kan de geïnteresseerde in één oogopslag het volledige aanbod van België, Nederland en Luxemburg overschouwen. Het werd een heel eenvoudige maar praktische startpagina waarop je links kan terugvinden naar de websites van al de verschillende musea. Een eerste versie ervan staat nu online en kan je terugvinden via onderstaande link.

<http://grafischemusea.info/>

Bezoek de tentoonstelling!

Openingsweekends 2010

24-25 juli
21-22 augustus
25-26 september
23-24 oktober
27-28 november

Telkens open van 13 tot 17 uur.
Vrije toegang

Volgend weekend, 24 en 25 juli, is de Historische Drukkerij open tussen 13 en 17 uur.

Steenweg op Mol 84, 2300 Turnhout

HISTORISCHE DRUKKERIJ TURNHOUT

Steenweg op Mol 84 – 2300 Turnhout
Telefoon: +32 (0) 14 42 00 34
e-mail: info@historischedrukkerij.be

www.historischedrukkerij.be